

**UCHWAŁA NR XLIV/340/2022
RADY GMINY CZERNIKOWO**

z dnia 30 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Czernikowo na lata 2022-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1, ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Czernikowo na lata 2022-2026 w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Czernikowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Rafał Rutkowski

Załącznik do Uchwały nr XLIV/340/2022
Rady Gminy w Czernikowie
z dnia 30 listopada 2022 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY CZERNIKOWO
NA LATA 2022 - 2026**

Opracowanie:

Wanda Frass

Dorota Piwońska Woźniak

Czernikowo, październik 2022 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. ZJAWISKO PRZEMOCY W RODZINIE -podstawy teoretyczne	5
1. Definicja „przemoc w rodzinie”	5
2. Rodzaje przemocy i formy zachowań.....	6
3. Skutki przemocy	7
II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	8
III ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU	9
IV DZIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE CZERNIKOWO	10
V. ANALIZA SWOT.....	20
VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU.....	22
VII. RODZAJE DZIAŁAŃ, ICH REALIZATORZY, TERMIN REALIZACJI, ŹRÓDŁO FINANSOWANIA, WSKAŹNIKI.....	23
1. Obszar: Profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	23
1.1 Działania diagnozujące	23
1.2 Działania informacyjne	24
1.3.Działania edukacyjne.....	26
2. Obszar: ochrona i pomoc osobą dotkniętym przemocą w rodzinie	28
3. Obszar: oddziaływanie na osoby stosujące przemoc	30
4. Obszar: podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	32
VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	33
IX ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	33
X. MONITORING I EWALUACJA	33

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy jej członkami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Jednym z głównych zjawisk destruktywnie wpływających na rodzinę jest przemoc, zwana „przemocą w rodzinie” lub „przemocą domową”. Przemoc w rodzinie jest problemem powszechnym, który występuje we wszystkich społeczeństwach i kręgach kulturowych, dotyka wszystkie grupy społeczne, dotyczy może każdego człowieka bez względu na wiek, płeć, wykształcenie, czy status społeczny. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne, wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym, z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnień, a także z ubóstwa. Przyczyn tego zjawiska można dopatrywać się także w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w społeczeństwie. Szkody spowodowane przez przemoc w rodzinie obejmują większość sfer życia człowieka, w tym przede wszystkim sferę moralną, psychologiczną, społeczną i prawną. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia, a osoby doświadczające przemocy często boją się lub wstydzą ją ujawnić, a niekiedy nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia pozostaje też fakt, że „ofiary” i „sprawcy” łączą zazwyczaj bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Niezwalczana przemoc w rodzinie przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią osób i rodzin oraz całego społeczeństwa.

Zjawisko przemocy w rodzinie, jest zjawiskiem złożonym i wieloczynnikowym, aby skutecznie przeciwdziałać przemocy, a tym samym pomagać rodzinom, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków, ich sytuację życiową, potrzeby i zachowania. Przemoc w rodzinie ze względu na swoją złożoność wymaga współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych i systematycznych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy w rodzinie, a także do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinach, a także tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy jest zadaniem samorządu gminy. Gmina Czernikowo od wielu lat podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jednakże mimo licznych działań zjawisko przemocy w rodzinie w dalszym ciągu istnieje na terenie gminy i stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych. Z uwagi na powyższe konieczne jest podnoszenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków, zwiększanie dostępności pomocy instytucjonalnej adresowanej do osób doświadczających przemocy w rodzinie jak i stosujących

przemoc, a także rodzin uwikłanych w problem przemocy w rodzinie, działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Czernikowo oraz zwiększenia wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie opracowany został przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernikowie, we współpracy z przedstawicielami samorządu gminy i instytucjami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie oraz pracą na rzecz rodziny i dziecka, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który zawiera zadania do realizacji dla jednostek i instytucji.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało sporządzeniem diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Czernikowo, przygotowanej na podstawie danych instytucjonalnych, głównie związanych z działalnością Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jego grup roboczych (gromadzonych w latach 2019-2021), w tym informacji pozyskanych od przedstawicieli policji, oświaty, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowie, a także badań ankietowych dotyczących problematyki przemocy w rodzinie wśród młodzieży szkolnej i dorosłych mieszkańców gminy Czernikowo.

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków w Gminie Czernikowo oraz zwiększenie wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie.

Program ma charakter długofalowy, działania obejmują lata 2022– 2026. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych ujęte w nim działania i zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będą ewaluowane i uzupełniane w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców Gminy Czernikowo.

I. Zjawisko przemocy w rodzinie - podstawy teoretyczne.

1. Definicja „przemoc w rodzinie”.

Definicję pojęcia przemocy w rodzinie możemy znaleźć w art. 2 pkt 2 znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przemoc w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021r., poz.1249), gdzie przemoc w rodzinie to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”, a pkt 1 cytowanego artykułu mówi, że członkiem rodziny jest osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks Karny, a także inna wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca.

Zgodnie z definicją przemocy domowej, zawartą w Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, „przemoc domowa” oznacza wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy, występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie. Powyższa definicja jest szersza w stosunku do przedstawionej w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, co daje możliwość instytucjom pomagającym jeszcze większego spectrum pomocy dla osób uwikłanych w przemoc, a nie zamieszkujących razem.

Z punktu widzenia prawa, przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i które powinno być karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat.

Według roboczej definicji przyjmowanej przez polskich specjalistów, przemoc domowa to działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne czy psychiczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie.

Według w/w przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- odbywa się w warunkach nierównowagi sił – w relacji jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą (jest silniejsza fizycznie, psychicznie, materialnie, zawodowo, społecznie i wykorzystuje tę przewagę, aby zmusić kogoś do podporządkowania swoim oczekiwaniom);

- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itp.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża ofiarę na poważne szkody, zagraża jej życiu, zdrowiu, doprowadza ją do bólu i cierpienia.

2. Rodzaje przemocy w rodzinie i formy zachowań.

Przemoc w rodzinie może przyjmować różne formy i dokonywać się przy użyciu różnych instrumentów i metod. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że akty przemocy przybierają formę „aktywnych nadużyć” bądź „biernych zaniedbań”. Wyszczególnia się, iż aktywna przemoc składa się z aktów nadużyć fizycznych, psychologicznych lub seksualnych, gdzie oprawca kieruje negatywne emocje bezpośrednio na ofiarę. W przypadku drugiej grupy istotne jest okazywanie braku zainteresowania ofiarą, jej zaniedbanie. Najczęściej występujące rodzaje przemocy to:

Tabela 1. Rodzaje przemocy – formy zachowań

Rodzaje przemocy	Formy zachowań
Przemoc fizyczna (oznacza naruszenie nietykalności fizycznej- jest to intencjonalne zachowanie powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko)	popychanie, szarpanie, szturchanie, klapsy, ciągnięcie za włosy lub ubranie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzanie w twarz, przypalanie, duszenie, krępowanie ruchów, nieudzielania koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna (naruszanie godności osobistej- przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby)	obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami drugiej osoby, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.
Przemoc seksualna (naruszanie intymności- zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę)	wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, krytyka zachowań seksualnych, wyglądu, itd (Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu).
Przemoc ekonomiczna- (naruszanie własności-celowe)	niszczenie cudzych rzeczy, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów,

niszczenie czyjejś własności, pozbawienie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne do przeżycia potrzeby, a także zaniedbanie tj. naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich)	zaciąganie pożyczek, sprzedawanie wspólnych rzeczy lub nie swoich bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, ale również utrzymywanie osoby w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie pracy zawodowej, ograniczanie lub przeznaczanie niewystarczających środków finansowych, itp. Zaniedbanie : - niedawanie środków na utrzymanie, pozbawienie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych jak i psychicznych (niewłaściwe odżywianie, ubieranie, niedostateczna ochrona zdrowia, brak właściwej edukacji, niewystarczająca opieka i narażanie na niebezpieczeństwo, niezaspokojenie poczucia bezpieczeństwa, a także potrzeby miłości, troski, stabilizacji, przynależności).
--	---

Źródło: Niebieska Linia

3. Skutki przemocy w rodzinie.

Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, której skutkiem są bezpośrednie szkody zdrowotne, tak w obszarze zdrowia psychicznego jak i fizycznego, a także koszty ekonomiczne i społeczne. Osoby, które przez dłuższy czas doświadczają przemocy charakteryzują się: niską samooceną, wykształceniem biernych mechanizmów radzenia sobie z przemocą, wysoką zależnością od swoich partnerów, izolacją społeczną, podwyższonym niepokojem i depresją. Mają poczucie winy za to, co dzieje się w ich związku, są podporządkowani sprawcy, odczuwają do niego ambiwalentne poczucie lojalności. Często nadużywają alkoholu, środków przeciwbólowych, leków, zapadają na choroby związane z przebywaniem w długotrwałym stresie. Osoby doświadczające przemocy cechują się znacznie obniżoną zdolnością do uczestniczenia w życiu społecznym. Negatywnych skutków przemocy w rodzinie doświadczają także dzieci, które niejednokrotnie są świadkami przemocy rodzicielskiej. U dzieci tych wzrasta ryzyko wystąpienia problemów emocjonalnych i zaburzeń zachowania, takich jak odczuwanie niepokoju, depresja, samouszkodzenia, osłabienie koncentracji objawiające się np. osiąganiem niskich ocen w szkole, pogorszeniem samopoczucia, nieposłuszeństwem, agresją wobec otoczenia, występowaniem koszmarów sennych, moczeniem nocnym, pojawieniem się dolegliwości fizycznych będących efektem stresu psychologicznego. U dzieci będących świadkami przemocy domowej zwiększa się ryzyko pojawienia się w przyszłości problemów związanych ze zdrowiem psychicznym. Istnieje zwiększone prawdopodobieństwo, że takie dzieci będą częściej sięgały po alkohol i stosowały przemoc wobec członków swojej rodziny.

Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych. Wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Podstawy prawne Programu.

Podstawowym aktem prawnym odnoszącym się do zagadnienia „przemocy w rodzinie” jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która wskazuje, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw, jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Podstawą do opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021r., poz.1249 ze zm.), która określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia rodzinie;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czernikowo na lata 2022-2026 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. roku (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021r., poz.1249);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.);

5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks Rodzinny I Opiekuńczy (t. j. Dz. U z 2020 r. poz.1359);
7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.);
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz.1245);
9. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1882, ze zm.).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czernikowo na lata 2022-2026 jest spójny z: Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czernikowo, Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy.

III . Adresaci i realizatorzy Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026 skierowany jest do mieszkańców gminy Czernikowo, a w szczególności do:

- osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób doświadczających przemocy w rodzinie i członków ich rodzin,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- przedstawicieli instytucji i służb społecznych zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, których obszarem działania jest Gmina Czernikowo.

Przedstawiciele służb i instytucji zobowiązanych do udzielania pomocy są równocześnie realizatorami Programu. Są to:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernikowie,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Komenda Miejska Policji w Toruniu Komisariat Policji w Dobrzejewicach,
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „POMED”,
5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK”,
6. Wszystkie szkoły z terenu gminy Czernikowo,
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu,
8. Sąd Rejonowy w Lipnie – Zespół Kuratorski,
9. Organizacje pozarządowe.

Przerwanie przemocy jest warunkiem podstawowym na drodze do zmiany i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Jest to również jeden z najtrudniejszych aspektów interwencji. Pomoc psychologiczna ofierze powinna koncentrować się na zrozumieniu sytuacji, w jakiej znalazła się ofiara, przejściu przez poczucie krzywdy, winy, chęci odwetu i rozpacz. Każda rodzina, każda osoba jest inna, ma inne doświadczenia, ograniczenia czy zasoby. Często posiadane zasoby, czyli mocne strony, takie jak cechy osobowości, umiejętności, wiedza, wykształcenie, doświadczenie, znajomości, umiejętności społeczne- trzeba wydobyć, by móc czerpać z nich motywację i siłę do działania, zdrowego funkcjonowania i życia.

W procesie pomocy i wsparcia bardzo ważnym aspektem jest edukacja, która ma na celu dostarczanie osobom krzywdzonym wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie i uwolnienia z poczucia odpowiedzialności za przemoc.

IV . Diagnoza problemu przemocy w gminie Czernikowo

Diagnozę problemu przemocy w rodzinie opracowano na podstawie analizy danych instytucjonalnych, głównie związanych z działalnością Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i jego grup roboczych (gromadzonych w latach 2019-2021), w tym informacji pozyskanych od przedstawicieli policji, oświaty, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowie oraz na podstawie badań ankietowych dotyczących problematyki przemocy w rodzinie przeprowadzonych wśród młodzieży szkolnej i dorosłych mieszkańców gminy Czernikowo. Szczegółowe wyniki badań przedstawia załącznik nr 1 do niniejszego programu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernikowie od 2011 roku realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Czernikowo. W 2011 roku po raz pierwszy powołano Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gminny Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele instytucji działających na terenie gminy Czernikowo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tj. ośrodka pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorskiej służby sądowej. W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wchodzi kierownik i pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernikowie, pedagodzy i nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu gminy Czernikowo, policjant Wydziału Prewencji z Komisariatu Policji w Dobrzejewicach, kurator zawodowy z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Lipnie, pielęgniarka środowiskowa z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „POMED” w Czernikowie oraz członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowie. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1249) zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy

Spółecznej w Czernikowie. Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego. Pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie objętych było w 2019 roku 28 rodzin, w 2020 roku 43 rodziny, w 2021 roku 23 rodziny.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawiciela jednego z podmiotów wymienionych w art. 9d ust.2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. przez przedstawiciela jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych), w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele w/w podmiotów realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z elementów, który może pokazywać skalę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Czernikowo jest liczba uruchamianych procedur „Niebieskie Karty”.

Jak wynika ze sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz sprawozdań z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło:

- w 2019 roku 26 „Niebieskich Kart – A”,
- w 2020 roku 39 „Niebieskich Kart – A”,
- w 2021 roku 20 „Niebieskich Kart – A”.

W 2019 roku na 26 sporządzonych „Niebieskich Kart – A” 22 procedury uruchomione były przez Policję oraz 4 procedury przez pracowników socjalnych GOPS. W 2020 roku na 39 sporządzonych „Niebieskich Kart – A” 32 procedury uruchomione zostały przez Policję, 5 procedur przez pracowników socjalnych GOPS oraz 2 procedury przez przedstawicieli oświaty. W 2021 roku na 20 sporządzonych „Niebieskich Kart – A” 17 procedur uruchomionych było przez policję oraz 3 procedury przez pracowników socjalnych GOPS.

Z powyższych danych wynika, że najbardziej aktywna w identyfikacji zjawiska przemocy w rodzinie jest policja, która w 2019 roku uruchomiła 85% wszystkich procedur, w 2021 roku 82%, w 2021 roku 85 % uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”. Funkcjonariusze policji podczas prowadzonych interwencji domowych i bezpośredniego kontaktu z członkami rodziny często zauważali występowanie przemocy w rodzinie, uruchamiali procedurę „Niebieskie Karty”, co pozwalało na rozpoczęcie konkretnych działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy i pomocowych w stosunku do ofiar przemocy. Pracownicy socjalni oraz przedstawiciele oświaty podczas wykonywania swoich obowiązków zawodowych także dostrzegali występujący problemy przemocy w rodzinie, podejmowali interwencję i uruchamiali procedurę „Niebieskie Karty”. Pracownicy socjalni, w ciągu ostatnich trzech lat,

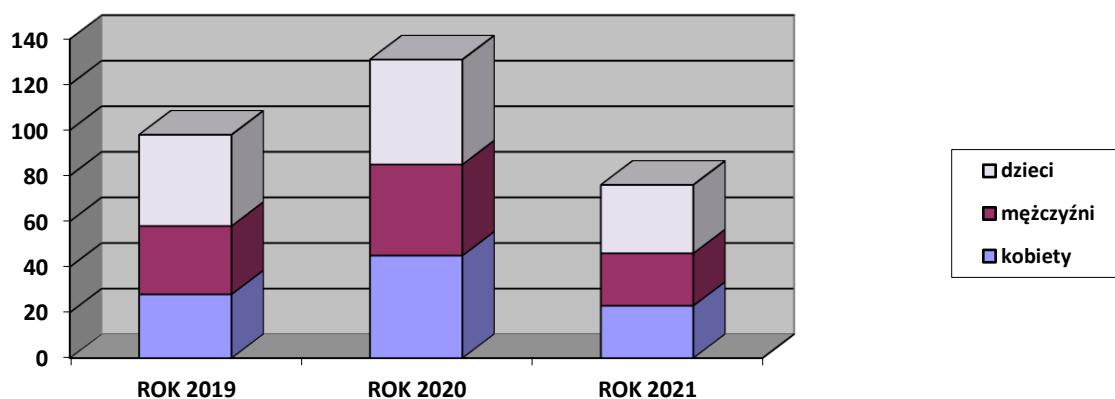
podczas wykonywania obowiązków zawodowych uruchomili łącznie 12 procedur, natomiast przedstawiciele oświaty 2 procedury „Niebieskie Karty”.

Do pracy z rodzinami w 2019 roku powołano 23 grupy robocze, w 2020 roku 34 grupy robocze, w 2021 roku 17 grup roboczych. Powołane grupy robocze niejednokrotnie funkcjonowały łącznie z grupami roboczymi z poprzedzających lat, gdzie wszczęte procedury dotyczące przemocy w rodzinie nie zostały jeszcze zakończone. W 2020 roku funkcjonowało łącznie 46 grup roboczych, natomiast w 2021 roku 26 grup roboczych. Pomocą grup roboczych z uwagi na występującą przemoc w rodzinie objętych było 28 rodzin w 2019 roku, 43 rodziny w 2020 roku, 21 rodzin w 2021 roku.

W 2019 roku odbyło się łącznie 49 posiedzeń grup roboczych, w 2020 roku 115 posiedzeń, w 2021 roku 67 posiedzeń grup roboczych. Liczba posiedzeń grup roboczych w danym roku ściśle związana była z ilością wszczętych procedur, im więcej procedur, tym więcej posiedzeń grup roboczych pracujących z rodzinami.

Powołane grupy robocze zapraszały osoby doznające przemocy w rodzinie na posiedzenia grup roboczych, wspólnie z nimi opracowywały plany pomocy i wsparcia (wypełniając formularz „Niebieska Karta C”), pracowały ze sprawcami przemocy w rodzinie, dokonywały oceny sytuacji w rodzinie i osiągniętych efektów podejmowanych działań. Liczbę osób objętych pomocą grup roboczych prezentuje wykres 1.

Wykres 1. Liczba osób objętych pomocą grup roboczych w latach: 2019, 2020 i 2021.

Źródło: opracowanie własne

Grupy robocze świadczyły pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także na rzecz sprawców przemocy w rodzinie. łącznie pomocą grup roboczych objętych było: 98 osób w roku 2019 (w tym: 28 kobiet, 30 mężczyzn i 40 dzieci), 131 osób w roku 2020 (w tym: 45 kobiet, 40 mężczyzn i 46 dzieci) oraz 76 osób w 2021 roku, w tym: 23 Kobiet, 23 mężczyzn, 30 dzieci.

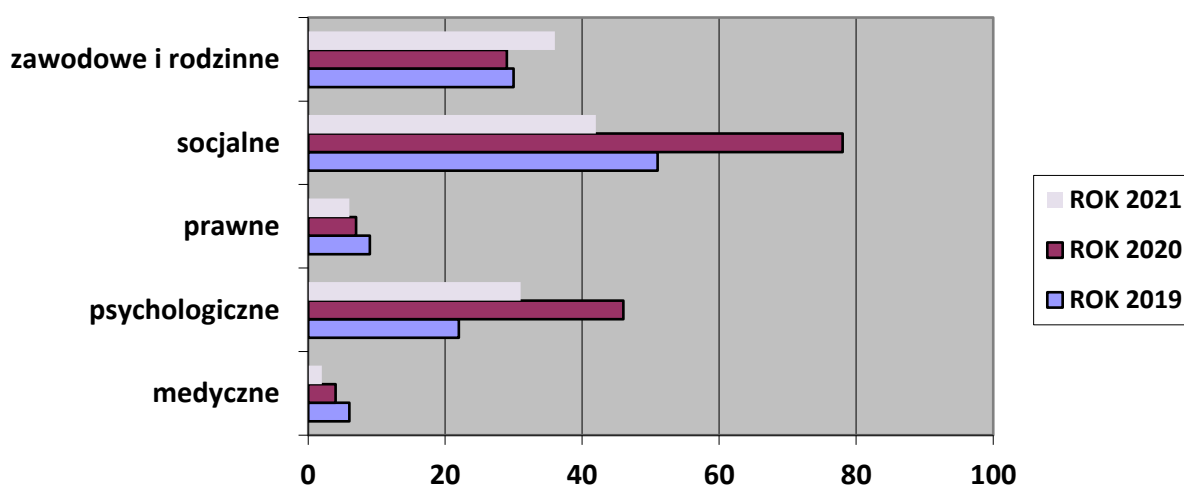
Pracownicy socjalni oraz przedstawiciele policji, będący członkami powołanych grup roboczych, podczas trwania procedury „Niebieskie Karty” w rodzinie sprawdzali stan bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy i zagrożonych przemocą w rodzinie, poprzez cykliczny kontakt z tymi osobami i monitorowanie sytuacji w rodzinie. Działania grup roboczych skupiały się na zatrzymaniu przemocy w rodzinie, a także, w głównej mierze na udzieleniu wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Pomocą grup roboczych objętych było:

- 69 osób doświadczających przemocy w rodzinie w 2019 roku, w tym: 27 kobiet, 1 mężczyzna i 41 dzieci,
- 95 osób doświadczających przemocy w rodzinie w 2020 roku, w tym: 40 kobiet, 9 mężczyzn, 46 dzieci,
- 57 osób doświadczających przemocy w rodzinie w 2021 roku, w tym: 23 kobiety, 5 mężczyzn, 29 dzieci.

Z analizy posiadanej dokumentacji dotyczącej procedury „Niebieskie Karty” wynika, że najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie są mężczyźni. W 2019 roku na 26 uruchomionych procedur w 25 przypadkach sprawcą przemocy w rodzinie był mężczyzna, w 2020 roku na 39 procedur w 37 przypadkach, natomiast w 2021 roku na 20 uruchomionych procedur w 18 przypadkach mężczyzna był sprawcą przemocy w rodzinie.

Problem przemocy w rodzinie dotyka wszystkich jej członków, dlatego też pomoc i wsparcie opiera się na oddziaływaniach obejmujących całą rodzinę. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie, a także sprawcy przemocy w rodzinie korzystali z pomocy i wsparcia w formie różnego rodzaju poradnictwa. Liczbę osób i rodzaje poradnictwa prezentuje wykres 2.

Wykres 2. Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa

Źródło: opracowanie własne

W roku 2019 roku z pomocy w formie poradnictwa skorzystało 59 osób, w tym 22 osoby skorzystały z poradnictwa psychologicznego, 6 osób z poradnictwa medycznego, 9 osób z poradnictwa prawnego, 30 osób z poradnictwa rodzinnego i zawodowego (w tym wsparcia asystenta rodziny i pedagoga), 51 osób skorzystało z poradnictwa socjalnego.

W 2020 roku z pomocy w formie poradnictwa skorzystały 104 osoby, w tym 46 osób skorzystało z poradnictwa psychologicznego, 4 osoby z poradnictwa medycznego, 7 osób z poradnictwa prawnego, 29 osób z poradnictwa zawodowego i rodzinnego (w tym wsparcia asystenta rodziny i pedagoga), 78 osób z poradnictwa socjalnego.

W 2021 roku z pomocy w formie poradnictwa skorzystały 63 osoby, w tym z poradnictwa psychologicznego skorzystało 31 osób, z poradnictwa prawnego 6 osób, z poradnictwa medycznego 2 osoby, z poradnictwa zawodowego i rodzinnego 36 osób (w tym wsparcia asystenta rodziny i pedagoga), z poradnictwa socjalnego 42 osoby.

Z powyższych danych wynika, iż bardzo istotną rolę w toku trwania procedury „Niebieskie Karty” odgrywają pracownicy socjalni. Podstawowym celem świadczonej przez nich pracy socjalnej było powstrzymanie przemocy, zapewnienie bezpieczeństwa, łagodzenie kryzysu związanego z doznawaniem przemocy, przywracanie zdolności do samodzielnego radzenia sobie, pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, udzielanie informacji o istniejącej pomocy instytucjonalnej, w tym możliwości uzyskania różnych form wsparcia tj. poradnictwa psychologicznego, prawnego, medycznego, rodzinnego. Pracownicy socjalni świadczyli także poradnictwo socjalne na rzecz sprawców przemocy w rodzinie, motywowali i edukowali sprawców przemocy do właściwych zachowań, w tym do zaprzestania stosowania przemocy wobec członków rodziny, wskazywali pomoc instytucjonalną, zachęcali i motywowali do udziału w oddziaływaniach korekcyjno edukacyjnych, a także do podjęcia terapii rodzinnej czy leczenia odwykowego. Obok poradnictwa socjalnego duże znaczenie dla osób doznających przemocy w rodzinie odgrywało poradnictwo psychologiczne, gdzie ważnym elementem pracy była pomoc osobie dotkniętej przemocą w rodzinie w odkrywaniu własnej wartości, siły, sprawczości i skuteczności w działaniu na rzecz poprawy własnej sytuacji. Osoby doznające przemocy w rodzinie, w tym dzieci, a także sprawcy przemocy korzystali ze wsparcia psychologów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, który mieści się w Czernikowie. Wiele osób objętych było także wsparciem w formie poradnictwa rodzinnego i pedagogicznego. Rodziny, w których występował problem przemocy w rodzinie, a szczególnie w stosunku do dzieci uzyskali wsparcie asystenta rodziny, pracownika socjalnego, a także pedagoga (jeżeli dziecko uczęszczało do szkoły). Na rzecz osób i rodzin prowadzone było poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod wychowawczych, udzielano porad i konsultacji w kierunku prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych i rodzicielskich wobec dzieci. Dzięki świadczonemu poradnictwu osoby doświadczające przemocy w rodzinie odzyskiwały poczucie wartości,

sprawczości, wpływu, samodzielności życiowej, a także siły do podejmowania decyzji, co do dalszego kształtowania własnego i rodzinnego życia, a sprawcy przemocy nabywali wiedzę, że zachowania przemocowe nie są prywatną sprawą rodziny, jakie są konsekwencje prawne za stosowanie przemocy w rodzinie, jakie działania należy podejmować, aby do przemocy w rodzinie nie dochodziło.

Z analizy dokumentacji dotyczącej procedury „Niebieskie Karty” wynika, że większość sprawców przemocy w rodzinie ma problem z nadużywaniem alkoholu. W 2019 roku na 26 uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”, w 18 przypadkach sprawca przemocy był pod wpływem alkoholu, co stanowiło 69 % uruchomionych procedur, w 2020 roku na 39 uruchomionych procedur 29 sprawców przemocy było pod wpływem alkoholu, co stanowiło 74% uruchomionych procedur, w tym w 4 przypadkach sprawcy przemocy byli także pod wpływem narkotyków, w 2021 roku na 20 uruchomionych procedur w 11 procedurach sprawca przemocy był pod wpływem alkoholu, co stanowiło 55% uruchomionych procedur, w tym w 2 przypadkach sprawcy przemocy byli także pod wpływem narkotyków.

W uruchomionych procedurach „Niebieskie Karty” gdzie występował problem alkoholowy lub narkotykowy, w skład grupy roboczej powoływany był przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernikowie. Osoby mające problem alkoholowy lub narkotykowy kierowane były przez członków grupy roboczej na rozmowy z członkami GKRPA, a następnie na rozmowę z terapeutą ds. uzależnień. W 2019 roku ze wsparcia terapeuty ds. uzależnień skorzystało 5 osób doznających przemocy w rodzinie oraz 14 osób stosujących przemoc w rodzinie. W 2020 roku ze wsparcia terapeuty skorzystały 4 osoby doznające przemocy w rodzinie oraz 17 osób stosujących przemoc w rodzinie, w 2021 roku ze wsparcia terapeuty skorzystały 2 osoby doznające przemocy w rodzinie oraz 9 osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ze zgromadzonych danych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” wynika, że najwięcej zdarzeń przemocy w rodzinie było pomiędzy małżonkami (partnerami). W 2019 roku 22 uruchomione procedury dotyczyły przemocy między małżonkami (partnerami), co stanowiło 85% wszystkich uruchomionych procedur przemocowych w rodzinach, w 2020 roku 23 uruchomione procedury dotyczyły przemocy między małżonkami (partnerami), co stanowiło 62%, w 2021 roku 11 uruchomionych procedur dotyczyło przemocy między małżonkami (partnerami), co stanowiło 55% wszczętych procedur.

Z analizy dokumentów wynika, że na przestrzeni ostatnich 3 lat przemoc w rodzinie stosowana była także bezpośrednio wobec dzieci. W 2019 roku uruchomione zostały 2 procedury „Niebieskie Karty”, gdzie ofiarą przemocy w rodzinie było dziecko, a sprawcą przemocy był ojciec. W 2020 roku uruchomiono 5 procedur, gdzie bezpośrednią ofiarą przemocy w rodzinie było dziecko, a sprawcą przemocy był: ojciec, matka, babka oraz ojczym. W 2021 roku uruchomiono 3 procedury, gdzie ofiarami przemocy w rodzinie było 6 dzieci, a sprawcami przemocy byli: ojciec, partner matki, macocha i matka. Z uwagi na występującą przemoc w rodzinie, w tym wobec dzieci Zespół Interdyscyplinarny w 2019 roku

złożył 2 wnioski do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację małoletnich dzieci, w 2020 roku złożył 5 wniosków, w 2021 roku złożył 3 wnioski o wgląd w sytuację małoletnich dzieci.

Z danych zawartych w sprawozdaniach dotyczących procedur „Niebieskie Karty” wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat nie nasilała się przemoc wobec osób starszych czy niepełnosprawnych. W 2019 roku uruchomiono 3 procedury „Niebieskie Karty” gdzie ofiarą przemocy w rodzinie były osoby starsze, w 2020 roku uruchomiono 4 procedury, w 2021 roku nie uruchomiono procedury dotyczącej przemocy wobec osoby starszej. Jeśli chodzi o zdarzenia przemocowe wobec osób niepełnosprawnych, to w 2019 roku nie uruchomiono procedury dotyczącej przemocy wobec osób niepełnosprawnych, w 2020 roku uruchomiono 1 procedurę, w 2021 roku uruchomiono 2 procedury z uwagi na przemoc wobec osób niepełnosprawnych. Z uwagi na występowanie przemocy wobec osób nieporadnych życiowo, w tym starszych i małoletnich Zespół Interdyscyplinarny w 2019 roku złożył 1 zawiadomienia do Prokuratury z art. 207 § 1 kk., tj. podejrzenia popełnienia przestępstwa przemocy wobec osób najbliższych, w 2020 roku złożył 5 zawiadomień do Prokuratury z art. 207 § 1 kk.

Świadczone interdyscyplinarna pomoc i wsparcie podmiotów zaangażowanych w pracę na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie i sprawców przemocy w rodzinie, w tym podejmowana interwencja, poradnictwo, edukacja, bezpośrednie motywowanie osób doznających przemocy w rodzinie i sprawców przemocy w rodzinie do zmiany zachowań i postaw, a także podejmowania stosownych działań, mających na celu wyjście z sytuacji przemocowej, przyczyniało się do tego, że w wielu rodzinach relacje pomiędzy jej członkami poprawiały się, a przemoc ustała. W 2019 roku zakończonych zostało 18 procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy, w 2020 roku 41 procedur, w 2021 roku zakończono 17 prowadzonych procedur.

Aby zwiększyć dostępność do placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie Zarządzeniem Nr 61/2021 Wójta Gminy Czernikowo z dnia 1 września 2021 roku, utworzono Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, w którym świadczone jest poradnictwo specjalistyczne przez psychologów oraz terapeutę ds. uzależnień. (Siedzibą w/w punktu jest Gminne Centrum Kultury w Czernikowie ul. Toruńska 20).

W celu podniesienia poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, a także upowszechniania informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy i wsparcia przez osoby i rodziny doświadczające przemocy w rodzinie i zagrożone tym problemem opracowywano materiały informujące w tym zakresie, zamieszczano informacje na stronie internetowej GOPS, rozprowadzono ulotki dotyczące przemocy w rodzinie, nawiązywano współpracę z kościołem.

Analizując wyniki przeprowadzonych ankiet wśród młodzieży szkolnej należy stwierdzić, że uczniowie nie w pełni zdają sobie sprawę z tego, czym jest przemoc w rodzinie, jakie są jej formy i jakie zachowania świadczą o stosowaniu przemocy w rodzinie. Znaczna część ankietowanych definiuje przemoc głównie jako bicie, uderzanie, kary cielesne - czyli tylko jako fizyczną formę zachowań, pomijając przemoc psychiczną, ekonomiczną, seksualną, zaniedbanie. Spora część młodzieży nie zdaje sobie sprawy, że zachowania takie jak: wyzywanie, poniżanie, ośmieszanie, groźby, zaniedbania, czy zabieranie pieniędzy, to także jest przemoc. Z analizy ankiet wynika, że na pytanie czy doznałeś/doznałaś przemocy, dwiętnastu uczniów odpowiedziało twierdząco, następnie w pytaniu o zachowania jakie stosowano wobec nich okazało się, że na 93 uczniów biorących udział w badaniu ankietowym, aż 52 uczniów (tj. 63% ankietowanych) doświadczyło jakiejś formy przemocy lub kilku jej form. W powyższej grupie uczestniczący w badaniu uczniowie doświadczyli przemocy fizycznej, psychicznej, a także przemocy ekonomicznej. Wśród badanej młodzieży pojawiła się grupa osób, która być może doświadcza przemocy w rodzinie i obserwowała to zjawisko w domu rodzinnym, o czym może świadczyć to, że nie wszyscy uczniowie czują się bezpiecznie w domu rodzinnym. Młodzież będąca świadkami przemocy wskazywała, że przemoc obserwowała także w domu. Cztery osoby biorące udział w badaniu podały, że sprawcami obserwowanej przez nich przemocy był ojciec, jedna osoba podała, że matka. Kilku ankietowanych wskazało też, że ofiarą przemocy była matka.

Z informacji przedstawicieli oświaty wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych wynika, że uczniowie w szkołach niechętnie rozmawiają o problemach występujących w rodzinie, o nadużywaniu alkoholu przez członka rodziny, dlatego też, tylko część zdarzeń jakie mają miejsce w rodzinie wychodzi na zewnątrz, poza mury domu, wiele zdarzeń i zachowań jest ukrywanych, dlatego też tak trudno określić czy w rodzinach prawidłowo wypełniane są obowiązki rodzicielskie wobec dzieci i czy w rodzinach nie dochodzi do przemocy, w tym w stosunku do dzieci i jaka jest skala tego problemu.

Mając na uwadze uzyskane wyniki badań należy stwierdzić, że niezbędne jest szerzenie wiedzy wśród uczniów na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym form przemocy, jego przyczyn i skutków, a także edukacja jakie zachowania stosowane ze strony najbliższych członków rodziny (ojca, matki) mogą świadczyć o przemocy w rodzinie, a także gdzie szukać pomocy i wsparcia. Wielu uczniów doświadczyło lub obserwowało przemoc w domu oraz środowisku szkolnym – dlatego ważna jest profilaktyka dotycząca zjawiska przemocy prowadzona w szkołach. Wskazane jest także dalsze prowadzenie poradnictwa poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod wychowawczych, udzielanie porad i konsultacji rodzicom i opiekunom w kierunku prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych i rodzicielskich wobec dzieci. Potrzebna jest także edukacja rodziców i dzieci jak radzić sobie z agresją i stresem, jak reagować na agresywne, czy przemocowe zachowania tak ze strony rodziców jak i dzieci.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców gminy wskazują, że świadomość osób dorosłych dotycząca występujących zachowań przemocowych w rodzinie, cechująca przemoc fizyczną i psychiczną jest dość wysoka, ale nadal nie wszystkie zachowania przemocowe są uznawane przez mieszkańców gminy za przemoc. 89 osób biorących udział w ankiecie uznało, że popychanie jest formą przemocy, 93 ankietowanych, że szarpanie, 77 osób, że spoliczkowanie, 94 osoby, że wyzywanie, 78 badanych, że poniżanie, 63 osoby, że grożenie, 54 osoby, że krytykowanie, 44 osoby, że ograniczanie kontaktów z bliskimi, 41 osób, że kontrolowanie drugiej osoby, 57 osób, że zmuszanie do picia alkoholu. Na niższym poziomie pozostaje wiedza na temat zachowań dotyczących przemocy ekonomicznej, seksualnej, czy zaniedbań. Mniej niż połowa ankietowanych, bo tylko 53 osoby uznały, że wymuszanie pożycia seksualnego i/lub nieakceptowanych praktyk seksualnych jest przemocą, 55 ankietowanych uważało, że zaniedbanie osoby bliskiej czy pozostawianie bez opieki osób niesamodzielnych jest przemocą, 46 badanych podało, że wydzielanie czy odbieranie pieniędzy jest przemocą.

Z analizy ankiet wynika, że 115 osób biorących udział w badaniu uznało, że o przemocę świadczyć mogą siniaki, widoczne ślady pobicia, 104 osoby uznały, że krzyki i wyzwiska, 81 osób uznało, że nadużywanie alkoholu przez członka rodziny, 72 osoby, uznały że sygnałem świadczącym o przemocę mogą być zaniedbane dzieci. Niepokojące jest to, że: tylko 30 ankietowanych uznało, że problemy w nauce mogą być sygnałem stosowania przemocy w rodzinie, tylko 29 osób uznało, że zmiany w nastroju i w zachowaniu mogą świadczyć o przemocę, tylko 33 osoby uznały, że sygnałem przemocy w rodzinie może być to, że dziecko jest niegrzeczne, bije innych kolegów, głównie słabszych. Niepokojący jest również fakt, że 4 osoby z ankietowanych nie uznały siniaków i widocznych śladów pobicia za sygnał stosowania przemocy w rodzinie.

Ankietowani przyczyn przemocy w rodzinie upatrują także w braku zatrudnienia i problemie ze znalezieniem pracy (19 odpowiedzi), trudnej sytuacji ekonomicznej (16 odpowiedzi), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (15 odpowiedzi), potrzebie zaznaczenia dominującej pozycji w rodzinie (11 odpowiedzi), obserwowaniu agresywnych zachowań w rodzinie (4 odpowiedzi).

Sto dziewięć osób biorących udział w badaniu wskazało, że najczęstszą przyczyną występowania przemocy w rodzinie jest nadużywanie alkoholu. Powyższe stwierdzenie znajduje odzwierciedlenie w analizowanej dokumentacji dotyczącej procedury „Niebieskie Karty”, gdzie najwięcej zdarzeń przemocowych w gminie Czernikowo popełnianych jest przez sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu.

Na podstawie powyższych odpowiedzi, można stwierdzić, że część ankietowanych ma wiedzę, jakie instytucje w gminie są odpowiedzialne za pomoc osobom doświadczającym przemocy i gdzie należy się udać, jednakże znaczna część ankietowanych nie posiada wiedzy, gdzie najbliżej tę pomoc można uzyskać. Niepokojący jest też fakt, że dziewięć osób biorących udział w ankiecie, co stanowi 8% ankietowanych określiło, że nie zgłosiłoby się do

żadnej instytucji, ponieważ to ich osobista sprawa. Wskazywanie przez ankietowanych tak wielu instytucji, do których zgłosiliby się po pomoc w przypadku wystąpienia przemocy może wskazywać na to, że społeczeństwo nie ma wiedzy na temat procedury „Niebieskie Karty”, nie wie jakie instytucje mogą uruchomić procedurę, a także jakiej pomocy można oczekiwać w zakresie przemocy w rodzinie od instytucji mieszczących się na terenie gminy, lub działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w gminie.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Czernikowo wskazują między innymi uruchamiane procedury „Niebieskie Karty”, których ilość, w poszczególnych latach waha się, raz jest tendencja wzrostowa, raz malejąca, jednakże trudno określić, czy zmniejszająca się liczba uruchamianych procedur wiąże się ze spadkiem przemocy w rodzinie w gminie, czy z biernej postawy ofiar przemocy, które z uwagi na relacje w rodzinie nie decydują się na szukanie pomocy, nie wierzą w możliwość zmiany sytuacji życiowej, boją się, wstydzą się mówić o przemocy w rodzinie, a niejednokrotnie nie mają wiedzy gdzie szukać pomocy i wsparcia. Na podstawie uzyskanych wyników badań można wywnioskować, że na terenie gminy Czernikowo ukryty jest problem przemocy w rodzinie wobec dzieci - grupa uczniów wskazała, że doświadczyła przemocy w rodzinie, część z ankietowanych wskazała, że doznawała zachowań, które mają znamiona przemocowych, kilku uczniów wskazało, że obserwuje przemoc w domu rodzinnym. Przedstawiciele oświaty podkreślali, że uczniowie niechętnie rozmawiają o problemach występujących w rodzinie, wiele zdarzeń i zachowań jest ukrywanych, dlatego też tak trudno określić czy w rodzinach dochodzi do przemocy wśród dorosłych jej członków jak i dzieci, a także jaka jest skala tego problemu. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie jest znacznie wyższa niż wskazują na to dane zawarte w diagnozie. Uzyskane wyniki badań pozwalają wywnioskować też, że mieszkańcy gminy Czernikowo, w tym uczniowie nie mają pełnej wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, nie potrafią określić czym jest przemoc w rodzinie, jakie są jej formy, przyczyny i skutki, jakie zachowania świadczą o stosowaniu przemocy w rodzinie, jakie można zaobserwować sygnały świadczące o przemocy w rodzinie. Społeczeństwo nie ma pełnej wiedzy na temat procedury „Niebieskie Karty”, nie wie jakie instytucje mogą uruchomić procedurę, a także jakiej pomocy można oczekiwać w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie od instytucji mieszczących się na terenie gminy tj. gdzie szukać pomocy i wsparcia w tym zakresie w środowisku lokalnym.

Mając na uwadze powyższą diagnozę należy stwierdzić, że problem przemocy w rodzinie nadal jest problemem w naszej gminie. Przypadki znęcania najczęściej mają miejsce w domach rodzinnych, w zamkniętych ścianach i zamkniętym kręgu osób. Ofiary przemocy często boją się, a niejednokrotnie wstydzą o tym mówić. Należy przypuszczać, że rzeczywista liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą jest znacznie wyższa niż wskazują na to przywołane statystyki. Osoby doznające przemocy domowej często przez wiele lat ukrywają swój problem, dlatego trudno jest określić dokładną skalę problemu przemocy. Polskie prawo bardzo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i

podlega karze. Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy.

Od czasu powstania Zespołu Interdyscyplinarnego działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie są intensywniejsze i coraz bardziej skuteczne, świadczone są różne formy poradnictwa i wsparcia, tak dla ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców, jednakże jest to niewystarczające. Niezbędna jest dalsza profilaktyka i edukacja społeczna, w tym szerzenie wiedzy i świadomości społecznej (wśród dorosłych mieszkańców i dzieci) na temat zjawiska przemocy w rodzinie, form przemocy w rodzinie, jej przyczyn i skutków. Bardzo istotne jest, aby przełamywać stereotyp i wyraźnie podkreślać, że żadne zachowanie osoby nie usprawiedliwia przemocy i do niej nie upoważnia. Wskazana jest edukacja jakie zachowania stosowane ze strony najbliższych członków rodziny są przemocą w rodzinie, edukacja rodziców jak prawidłowo wypełniać obowiązki rodzicielskie, jakie metody wychowawcze stosować, jak radzić sobie z agresją i stresem. Konieczne jest dalsze prowadzenie różnych form poradnictwa i zwiększanie ich zakresu, a także upowszechnianie informacji o zakresie i możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia przez osoby uwikłane w problem przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym. Problem przemocy w rodzinie w gminie Czernikowo w większości przypadków powiązany był z problemem uzależnienia od alkoholu, sprawcy przemocy lub nadmiernym jego spożywaniem, dlatego wskazana jest także profilaktyka w tym zakresie. Niezbędne jest dalsze zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie i sprawcom przemocy profesjonalnej i skoordynowanej pomocy przez specjalistów tj. pracowników socjalnych, psychologów, prawników, terapeutów ds. uzależnień, dlatego niezbędne jest podnoszenie kwalifikacji kadry pracującej w tym zakresie.

Ponieważ przemoc w rodzinie jest problemem społecznym, należy wzmocnić dotychczasowe działania, które powinny mieć charakter współpracy interdyscyplinarnej poszczególnych instytucji lokalnych. Efektem takiej współpracy będzie skuteczne zapobieganie, rozpoznawanie oraz przeciwdziałanie przemocy i jej skutkom.

V. Analiza SWOT

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Czernikowo jak również potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiła sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony analizowanego problemu oraz utrudnienia w przeciwdziałaniu przemocy. Niniejsza analiza SWOT wyznaczyła także szanse, które mogą mieć znaczący wpływ na pokonanie istniejących barier i przeszkód w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy Czernikowo.

Mocna strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego oraz podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; • Prowadzenie działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych; • Podejmowanie działań wobec osób uzależnionych; • Istniejące na terenie gminy zaplecze instytucjonalne, m.in. kluby seniora, GKRPA, Rewir Dzielnicowych, punkt konsultacyjno – informacyjny; • Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak mieszkań socjalnych i chronionych dla osób doświadczających przemocy; • Brak działających grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie; • Brak wyspecjalizowanych komórek w poszczególnych instytucjach zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie; • Opór do wszczynania procedury „Niebieskiej Karty” ze strony oświaty i służby zdrowia; • Brak na terenie gminy organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową; • Wzrost świadomości społecznej i chęć korzystania z pomocy instytucjonalnej; • Dostęp osób uzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie do informacji o możliwych formach wsparcia; • Wzrastające kompetencje służb i interdyscyplinarny charakter działań; • Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu przemocy, uzależnienia i współuzależnienia; • Możliwość zapewnienia wsparcia asystenta rodziny; • Możliwość zapewnienia wsparcia pracownika socjalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Istniejące uzależnienia; • Zagrożenie wypaleniem zawodowym osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy; • Brak zaufania do instytucji i niechęć do współpracy niektórych rodzin w zakresie przewycięzania kryzysów i bezradności opiekuńczo – wychowawczej; • Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy; • Bierność świadków przemocy; • Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc – niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości istniejących przepisów prawnych, przewlekłość czasu trwania procedur sądowych.

VI. Cele i zadania programu

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków w Gminie Czernikowo oraz zwiększenie wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie.

Celami szczegółowymi programu są cele wskazane w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, tj.:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Powyższe cele zostaną osiągnięte poprzez podejmowanie działań w niżej wskazanych obszarach:

- Profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (obszar kierowany do mieszkańców gminy Czernikowo, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie);
- Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie (obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób niesamodzielnych, jak również do służb i podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom dotkniętym przemocą);
- Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie (obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do służb zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc);
- Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie).

VII. Rodzaje działań, ich realizatorzy, termin realizacji, źródło finansowania i wskaźniki

1. OBSZAR: Profilaktyka i edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1.1 Działania diagnozujące:

Cel szczegółowy: Zdobycie wiedzy na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie w odniesieniu do środowiska lokalnego

DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI POMIARU
Monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Czernikowo	- Zespół Interdyscyplinarny - GOPS w Czernikowie	Co kwartał	Bezkosztowo – w ramach bieżącej działalności	Ilość sporządzonych sprawozdań w zakresie procedury „Niebieskiej Karty”
Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	- GOPS w Czernikowie - Grupy robocze	Zadanie stałe	Bezkosztowo – w ramach bieżącej działalności	Liczba przeprowadzonych wywiadów z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, uczestniczących w procedurze „Niebieskiej Karty”
Badanie diagnostyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Czernikowo	- GOPS w Czernikowie	Rok 2026	- środki własne gminy - środki zewnętrzne (pozyskane)	- liczba opracowanych raportów badawczych i badań diagnostycznych

1.2 Działania informacyjne

Cel szczegółowy nr 1: Podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 2: Podniesienie świadomości mieszkańców gminy Czernikowo w zakresie instytucji pomocowych oraz form wsparcia dotyczącego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI POMIARU
Prowadzenie lokalnych działań informacyjnych o zjawisku przemocy w rodzinie i jego skutkach, instytucjach udzielających pomocy osobom uwikłanym w przemoc w środowisku lokalnym i poza nim oraz ofertach, rodzaju i zakresie pomocy	<ul style="list-style-type: none"> - GOPS w Czernikowie - GKRPA w Czernikowie - Służba zdrowia - Oświata - Policja 	Zadanie stałe	- środki własne gminy	<ul style="list-style-type: none"> - ilość przeprowadzonych spotkań i konferencji - ilość wydrukowanych ulotek, broszur, plakatów, informatorów - ilość miejsc, do których przekazane zostały ulotki, plakaty - ilość artykułów opublikowanych w lokalnej prasie i Internecie
Współpraca Zespołu Interdyscyplinarnego z organami Samorządu Terytorialnego, Kościołami, Związkami Wyznaniowymi, Szkołami, Służą Zdrowia, Policją oraz organizacjami pozarządowymi w celu realizacji funkcji informacyjnej na rzecz mieszkańców gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół Interdyscyplinarny - GOPS w Czernikowie - GKRPA - Służba zdrowia - Policja - Oświata - Kuratorska Służba Sądowa 	W ramach bieżącej działalności	- środki własne	<ul style="list-style-type: none"> - ilość odbytych posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego - informacja dot. współpracy zawarta w corocznym sprawozdaniu
Upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych	- Zespół Interdyscyplinarny	W ramach bieżącej działalności	- środki własne	- ilość wydrukowanych i rozprowadzonych ulotek,

i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none">- GOPS w Czernikowie- GKRPA- Służba zdrowia- Policja- Oświata			broszur, plakatów, informatorów - ilość artykułów opublikowanych w lokalnej i Internecie
---	---	--	--	---

1.3 Działania edukacyjne

Cel szczegółowy: Propagowanie postaw wolnych od przemocy.

DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI POMIARU
Rozwój Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie poprzez dostępność pomocy specjalistycznej, m.in. terapeuty uzależnień, psychologa, prawnika, specjalisty do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pracownika socjalnego.	- GOPS w Czernikowie - GKRPA	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie - ilość osób, które skorzystały z porad specjalistów
Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego	- GOPS w Czernikowie	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość dyżurów specjalistów w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych oraz Dotkniętych Przemocą w Rodzinie
Realizacja działań edukacyjnych i poradnictwo dla osób uwikłanych w przemoc w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernikowie	- Zespół Interdyscyplinarny - GOPS w Czernikowie - Urząd Gminy Czernikowo	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość osób objętych wsparciem podczas spotkań

<p>Edukacja rodziców wykazujących potrzebę podniesienia kompetencji rodzicielskich</p>	<p>- GOPS w Czernikowie - Oświata</p>	<p>Zadanie realizowane cyklicznie min. 1 x w roku</p>	<p>Środki własne</p>	<p>- liczba rodziców objętych wsparciem</p>
<p>Edukacja w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy w formie organizacji czasu wolnego, realizacji szkoleń, warsztatów adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, z zakresu komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.</p>	<p>- GOPS w Czernikowie - Zespół Interdyscyplinarny - GKRPA - Palcówki oświatowe</p>	<p>Zadanie realizowane cyklicznie - kilka razy w roku (w zależności od potrzeb)</p>	<p>-Środki własne -Środki zewnętrzne (pozyskane)</p>	<p>Liczba zrealizowanych szkoleń/ warsztatów, spotkań</p>

2. OBSZAR: ochrona i pomoc osobą dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel szczegółowy nr 1: Wspieranie ofiar w procesie wychodzenia z przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 2: Minimalizowanie skutków doświadczanej przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 3: pomoc w budowaniu poprawnych relacji w rodzinie.

DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI POMIARU
Praca Zespołu Interdyscyplinarnego zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy oraz grup roboczych w zakresie realizowania procedury „Niebieskiej Karty”. Działania ochronne osób doświadczających przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży, samotnych matek, rodzin z małoletnimi dziećmi/ z niepełnosprawnością	- Zespół Interdyscyplinarny - podmioty realizujące procedurę „Niebieskiej Karty”	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty”, ilość powołanych grup roboczych, ilość spotkań grup roboczych, ilość osób objętych wsparciem
Rozwój wsparcia instytucjonalnego poprzez dostępność pomocy specjalistycznej m.in. terapeuty uzależnień, psychologa, prawnika, specjalisty do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pracownika socjalnego	- GOPS w Czernikowie - GKRPA	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość zatrudnionych pracowników oddelegowanych do pracy z osobami objętymi procedurą „Niebieskiej Karty”

Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze w szczególności w związku z przemocą w rodzinie poprzez prace asystenta rodziny, pedagogów, pracowników socjalnych rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem, samotnych matek, rodzin z małoletnimi dziećmi/ z niepełnosprawnością	- GOPS w Czernikowie - Oświata	Zadanie stałe	Środki własne gminy Środki zewnętrzne (pozyskane)	- ilość rodzin i osób objętych wsparciem asystenta rodziny, pedagogów, pracowników socjalnych
Zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego w ramach Punktu Pomocy Prawnej na terenie gminy Czernikowo	- GOPS w Czernikowie - Urząd Gminy Czernikowo	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość punktów poradnictwa prawnego - liczba specjalistów
Rozpowszechnienie informacji o dostępności telefonów zaufania i telefonów interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- GOPS w Czernikowie - GKRPA - Oświata - Policja - Służba zdrowia	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość wydanych broszur, ulotek - ilość zamieszczonych informacji w prasie lokalnej, na portalach internetowych
Informowanie o zakresie usług instytucji pomocowych obejmujących wsparciem osoby dotknięte przemocą w rodzinie w środowisku lokalnym i poza nim	- GOPS w Czernikowie - GKRPA - Oświata - Policja - Służba zdrowia	Zadanie stałe	- Środki własne - środki zewnętrzne (pozyskane)	- ilość wydanych broszur, ulotek - ilość zamieszczonych informacji w prasie lokalnej, na portalach internetowych

3. OBSZAR: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel szczegółowy nr 1: Szybkie i skuteczne przerwanie aktów przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 2: Zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc, zmierzająca do zakończenia lub ograniczenia przemocy

DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI POMIARU
Praca Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie realizowania procedury „Niebieskie Karty” – szybkie i skuteczne przerwanie przemocy, edukacja	- Zespół Interdyscyplinarny - grupy robocze	Zadanie stałe	Środki własne	- ilość prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” - ilość powołanych grup roboczych - liczba sprawców przemocy objęta pomocą specjalistów
Pomoc specjalistyczna dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie (psychologiczna, terapeutyczna, socjalna, medyczna, prawna)	- GOPS w Czernikowie - Urząd Gminy w Czernikowie - GKRPA - Służba zdrowia	Zadanie stałe	Środki zewnętrzne – program rządowy	- ilość sprawców przemocy objętych pomocą
Ścisła współpraca Zespołu Interdyscyplinarnego z GKRPA w zakresie pracy z osobami podejrzаныmi o stosowanie przemocy w rodzinie przejawiających cechy uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych	- Zespół Interdyscyplinarny - GKRPA - GOPS w Czernikowie	Zadanie stałe	Bezkosztowo – w ramach bieżącej działalności	- ilość wniosków o objęcie wsparciem terapeutycznym osób uzależnionych przejawiających cechy przemocowe
Kierowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie do instytucji realizujących program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców	- Zespół Interdyscyplinarny - grupy robocze	Zadanie stałe	Bezkosztowo – w ramach bieżącej działalności	- ilość osób kierowanych do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym

Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników socjalnych w zakresie motywowania sprawców przemocy do jej zaprzestania i uczestnictwa w programach korekcyjno - edukacyjnych	- GOPS w Czernikowie	Zadanie stałe	- środki własne gminy	- ilość szkoleń/ konferencji, w których uczestniczył pracownik socjalny w celu rozwijania kompetencji w rodzinie
Prowadzenie pogadań/ konsultacji dla osób uzależnionych i ich rodzin na temat przemocy oraz konsekwencji jej stosowania	- Zespół Interdyscyplinarny - GOPS w Czernikowie	Cyklicznie (w zależności od potrzeb)	- środki własne gminy	- ilość zrealizowanych pogadań

4. OBSZAR: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel szczegółowy nr 1: Zwiększenie kompetencji i wiedzy służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Cel szczegółowy nr 2: Przygotowanie zasobów kadrowych oraz warunków do podejmowania interwencji w systemie przemocy w rodzinie.

DZIAŁANIA	REALIZATORZY	TERMIN REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	WSKAŹNIKI POMIARU
Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego poprzez udział w szkoleniach	- GOPS w Czernikowie - GKRPA - Policja - Zespół kuratorski - Oświata - Służba zdrowia	Systematycznie (w zależności od potrzeb)	- środki własne gminy - środki zewnętrzne (pozyskane)	- ilość odbytych szkoleń - ilość osób skierowanych na szkolenia
Zorganizowanie spotkania tematycznego w zakresie przemocy w rodzinie i udział w niej pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz przedstawicieli służby zdrowia i Policji, rad pedagogicznych i lokalnych władz, osób zainteresowanych	- GOPS w Czernikowie - Urząd Gminy Czernikowo - Zespół Interdyscyplinarny	Co najmniej raz w roku (w zależności od potrzeb)	- środki własne gminy - środki zewnętrzne (pozyskane)	- ilość zrealizowanych spotkań - ilość osób uczestniczących w spotkaniach
Wypracowanie procedur postępowania interwencyjnego oraz monitorujących w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie	- Zespół Interdyscyplinarny	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	- środki własne w ramach bieżącej działalności	- ilość opracowanych procedur

VIII. Przewidziane efekty realizacji programu

1. Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Czernikowo.
2. Podniesienie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
5. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy.
6. Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego.
7. Minimalizowanie skutków zjawiska przemocy w rodzinie.
8. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z przemocy w rodzinie.
9. Upowszechnienie informacji na temat instytucji pomocowych oraz form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.

IX. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania działań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Czernikowo na lata 2022-2026 będą środki własne przewidziane na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, pomocy społecznej, przeciwdziałania alkoholizmowi, a także środki zewnętrzne pozyskane na realizację programów ośłonowych, programów rządowych lub innych, których realizacja pozwoli osiągać cele zawarte w niniejszym programie.

X. Monitoring i ewaluacja

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernikowie sprawuje bieżący nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernikowie przedkłada roczne sprawozdanie z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Czernikowo na lata 2022-2026 Radzie Gminy Czernikowo wraz ze sprawozdaniem z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie ustalonym w harmonogramie prac Rady Gminy Czernikowo.

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Dla Gminy Czernikowo na lata 2022-2026

Konieczność opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Czernikowo wynika bezpośrednio z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249). Program ma stanowić podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które będą podejmowane w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument wyznacza cele i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków w Gminie Czernikowo oraz zwiększenia wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne.